DOMSTOLENS DOM

den 11 mars 1997 *

I mål C-357/95 P,

Empresa Nacional de Urânio SA (ENU), bolag bildat enligt portugisisk rätt, Urgeiriça, Nelas (Portugal), företrätt av advokaterna João Mota de Campos och João Luís dos Reis Mota de Campos, Lissabon, med delgivningsadress i Luxemburg hos Joaquim Calvo Basáran, 34, boulevard Ernest Feltgen,

klagande,

angående överklagande av dom meddelad den 15 september 1995 av förstainstansrätten (andra avdelningen i utökad sammansättning) i mål T-458/93 och T-523/93, ENU mot kommissionen, REG 1995, s. II-2459, där det förs talan om att denna dom skall upphävas,

i vilket den andra parten är:

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av juridiska rådgivarna António Caeiro och Jürgen Grunwald, i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg hos Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

meddelar

* Rättegångsspråk: portugisiska.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden G.C. Rodríguez Iglesias, avdelningsordförandena G.F. Mancini, J.L. Murray och L. Sevón samt domarna C.N. Kakouris, D.A.O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm och M. Wathelet (referent),

generaladvokat: N. Fennelly,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören H.A. Rühl,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att parterna har avgivit muntliga yttranden vid sammanträdet den 8 oktober 1996,

och efter att den 5 december 1996 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Empresa Nacional de Urânio SA (nedan kallat ENU) har genom en ansökan, som inkom till domstolens kansli den 16 november 1995, med stöd av artikel 50 i Euratomstadgan för domstolen överklagat förstainstansrättens dom av den 15 september 1995 i mål T-458/93 och T-523/93, ENU mot kommissionen (REG 1995, s. II-2459, nedan kallad den överklagade domen). I denna dom ogillade förstainstansrätten dels bolagets talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 93/428/Euratom av den 19 juli 1993 i ett förfarande för tillämpning av artikel 53 andra stycket i Euratomfördraget (EGT L 197, s. 54, nedan kallat det omtvistade beslutet), dels bolagets talan om erkännande av gemenskapens ansvar för åsidosättande av bestämmelserna i kapitel 6 i Euratomfördraget. Vidare förpliktade förstainstansrätten bolaget att ersätta rättegångskostnaderna.

2 Enligt artikel 2 d i Euratomfördraget skall gemenskapen tillförsäkra samtliga förbrukare inom gemenskapen en regelbunden och rättvis försörjning med malmer och kärnbränslen. I kapitel 6 i avdelning II (artikel 52—76) finns det närmare bestämmelser om denna skyldighet. Genom dessa bestämmelser har det inrättats en gemensam ordning för försörjningen med malmer, råmaterial och speciella klyvbara material.

3 Enligt artikel 52.1 i Euratomfördraget skall "[f]örsörjningen med malmer, råmaterial och speciella klyvbara material ... säkerställas enligt principen om lika tillgång till resurserna och genom en gemensam försörjningspolitik". Enligt artikel 52.2 a är också "alla förfaranden som syftar till att tillförsäkra vissa förbrukare en privilegierad ställning förbjudna".

4 För detta ändamål skall det enligt artikel 52.2 b i Euratomfördraget upprättas en försörjningsbyrå för Euratom (nedan kallad byrån), som skall vara en juridisk person och ha en självständig ekonomisk ställning (artikel 54 i samma fördrag).

5 Vidare föreskrivs följande i artikel 53 i Euratomfördraget:

"Byrån skall stå under tillsyn av kommissionen; denna skall utfärda direktiv för byrån, ha vetorätt mot dess beslut samt utse dess generaldirektör och biträdande generaldirektör.

Varje uttrycklig eller tyst åtgärd från byråns sida då den utövar sin optionsrätt eller sin ensamrätt att ingå leveransavtal, kan av de berörda parterna hänskjutas till kommissionen som inom en månad skall fatta beslut i frågan."

6 Enligt artikel 52.2 b förfogar byrån över två medel för att fullgöra sina försörjningsuppgifter, nämligen optionsrätt till malmer, råmaterial och speciella klyvbara material, som produceras inom medlemsstaternas territorier, samt ensamrätt att ingå avtal om leverans av malmer, råmaterial eller speciella klyvbara material från länder inom eller utom gemenskapen.

7 Vad beträffar försörjningen med råmaterial, såsom dessa material definieras i artikel 197 i Euratomfördraget, från länder inom gemenskapen, omfattar byråns optionsrätt enligt artikel 57.1 b i Euratomfördraget förvärv av äganderätt, som byrån sedan under de förutsättningar som anges i artikel 60 i samma fördrag kan överlåta till förbrukarna.

8 Enligt artikel 57.2 första och andra stycket i fördraget utövar byrån sin optionsrätt genom att ingå avtal med producenter, vilka i princip är skyldiga att erbjuda byrån sådana malmer, råmaterial eller speciella klyvbara material som produceras inom medlemsstaternas territorier innan dessa malmer eller material används, överlåts eller lagras.

9 I artikel 59 första stycket i Euratomfördraget föreskrivs följande:

"Om byrån inte utövar sin optionsrätt till hela eller en del av produktionen

a) får producenten antingen själv eller genom avtal om bearbetning förädla malmer, råmaterial eller speciella klyvbara material, under förutsättning att han erbjuder byrån den förädlade produkten,

b) skall producenten genom beslut av kommissionen ges tillstånd att utanför gemenskapen avsätta den tillgängliga produktionen, under förutsättning att han inte tillämpar villkor som är gynnsammare än dem som innefattats i det tidigare erbjudandet till byrån ..." (med undantag för speciella klyvbara material som omfattas av särskilda bestämmelser).

10 I artikel 60 anges hur tillgången och efterfrågan på leveranser av malmer skall balanseras mot varandra. Artikeln lyder på följande sätt:

"Eventuella förbrukare skall regelbundet underrätta byrån om sina behov av leveranser; de skall därvid ange kvantiteter, fysikalisk och kemisk beskaffenhet, ursprungsort, avsedd användning, leveranstider och priser som skall utgöra villkor i de leveransavtal som de önskar ingå.

Producenterna skall på samma sätt underrätta byrån om de anbud som de kan lämna; de skall därvid ange alla sådana detaljuppgifter, särskilt om avtalens löptid, som behövs för att de skall kunna upprätta sina produktionsprogram. Avtalens löptid får inte utan kommissionens samtycke överstiga tio år.

Byrån skall underrätta samtliga eventuella förbrukare om anbuden och om omfattningen av anmäld efterfrågan samt anmoda dem att göra sina beställningar inom en bestämd frist.

När byrån har mottagit samtliga beställningar, skall den meddela på vilka villkor den kan effektuera beställningarna.

Kan byrån inte helt effektuera samtliga beställningar, skall den fördela leveranserna proportionellt bland de beställningar som avser ett visst anbud, om inte något annat följer av bestämmelserna i artiklarna 68 och 69.

Av byrån utfärdade regler, som skall godkännas av kommissionen, skall närmare ange hur tillgång och efterfrågan skall balanseras mot varandra."

11 I artikel 61 första stycket i Euratomfördraget föreskrivs följande:

"Byrån skall effektuera samtliga beställningar, om inte rättsliga eller faktiska hinder föreligger mot det."

12 Försörjningen med malmer och råmaterial från länder utanför gemenskapen regleras huvudsakligen i artikel 64 i Euratomfördraget. Enligt denna artikel skall byrån "med de undantag som anges i detta fördrag, ha ensamrätt att ingå avtal".

13 Enligt artikel 65 i Euratomfördraget skall det förfarande för att balansera tillgång och efterfrågan som föreskrivs i artikel 60 tillämpas "på förbrukarnas efterfrågan och på avtal mellan förbrukarna och byrån om leverans av malmer ... från länder utanför gemenskapen" (första stycket). "Byrån får dock bestämma leveransernas ursprungsort, om förbrukarna tillförsäkras villkor som är minst lika förmånliga som de i beställningen angivna" (andra stycket).

14 I artikel 66 första stycket i Euratomfördraget anges följande generella undantag från byråns ensamrätt att ingå avtal:

"Om kommissionen på begäran av de berörda förbrukarna finner att byrån inte alls eller endast till ett oskäligt pris är i stånd att inom rimlig tid leverera hela eller en del av det beställda materialet, skall förbrukarna ha rätt att direkt ingå avtal om leveranser från länder utanför gemenskapen, förutsatt att dessa avtal i huvudsak uppfyller de behov som anges i beställningarna."

15 Den 5 maj 1960 antog byrån i enlighet med artikel 60 sjätte stycket i fördraget bestämmelser om fastställandet av sättet för att väga efterfrågan mot tillgången på malmer, råvaror och särskilda termiskt klyvbara material (EGT 32, 1960, s. 777, nedan kallade bestämmelserna).

16 Genom bestämmelserna infördes förenklade förfaranden för att balansera tillgången och efterfrågan på malmer. Således anges följande i artikel 5 första stycket i bestämmelserna:

"Om kommissionen på byråns initiativ, och efter att ha hört den rådgivande kommittén, konstaterar att situationen på marknaden för en viss produkt kännetecknas av att tillgången klart överstiger efterfrågan, kan den genom ett lämpligt direktiv anmoda byrån att tillämpa det förenklade förfarandet ..."

17 Enligt detta förenklade förfarande kan förbrukarna och producenterna direkt förhandla fram och underteckna leveransavtal, efter det att byrån har bestämt de allmänna villkoren för avtalen. Avtalen översänds till byrån, som skall anses ha ingått dem om den inte inom åtta dagar från och med dagen för mottagandet av avtalen har meddelat berörda parter några invändningar.

18 Det skall dock konstateras att detta förfarande inte äger tillämpning på leveransavtal som avser speciella klyvbara material (artikel 5 sista stycket).

19 I artikel 5a i bestämmelserna, som byrån införde den 15 juli 1975 (EGT L 193, s. 37), föreskrivs ett nytt förenklat förfarande. Samtidigt som byrån enligt artikel 5a b tillförsäkras fullständig kännedom om marknaden, kan förbrukarna enligt artikel 5a a "vända sig direkt till producenterna och fritt förhandla med den som de väljer att ingå leveransavtal med".

20 Enligt artikel 5a d, f och g i bestämmelserna i dess ändrade lydelse gäller dock följande:

"d) Avtalet skall inom tio vardagar underställas byrån för undertecknande.

f) Byrån skall inom tio vardagar från och med mottagandet av avtalet uttala sig om huruvida den kommer att ingå ett avtal eller ej.

g) Berörda parter skall i ett motiverat beslut underrättas om en vägran att ingå ett avtal. Detta beslut kan hänskjutas till kommissionen i enlighet med bestämmelserna i artikel VIII.3 i försörjningsbyråns stadgar."

Bakgrund

21 Av förstainstansrättens konstateranden i den överklagade domen (punkt 1—17) framgår följande:

— ENU är ett bolag som ägnar sig åt produktion av naturligt urankoncentrat inom portugisiskt territorium. Med en uranproduktion i storleksordningen 200 ton per år (vilket motsvarar 1,5 procent av det naturliga uran som förbrukas inom gemenskapen) är bolaget en liten producent på gemenskapsplanet, men det har möjlighet att utöka sin verksamhet genom att exploatera en ny fyndighet i Niza (Portugal).

— Eftersom det inte finns några industriella kärnreaktorer i Portugal, är ENU tvunget att exportera hela sin produktion. För detta ändamål hade ENU ingått ett långtidsavtal med Électricité de France (nedan kallat EDF), som motsvarade nästan tre fjärdedelar av bolagets uranproduktion. De mycket låga priser som tillämpades vid punktavtal (på den så kallade spot-marknaden), som inte ens täckte produktionskostnaderna, och EDF:s beslut att inte längre ingå långtidsavtal, ledde till att det byggdes upp ett uranlager (på uppskattningsvis 350 ton år 1990) och till ekonomiska svårigheter som allvarligt hotade bolagets planer på att exploatera den nya fyndigheten i Niza.

— Med stöd av kapitel 6 i fördraget begärde ENU genom en skrivelse av den 8 oktober 1987, som upprepades den 10 oktober 1988, att byrån skulle utöva sin optionsrätt enligt artikel 57 i fördraget till 350 ton urankoncentrat. ENU gjorde även kommissionens generaldirektorat för energifrågor uppmärksamt på situationen.

— Kommissionen svarade i en skrivelse av den 8 november 1988 att den erkände betydelsen av den fråga som ENU hade tagit upp och att frågan skulle få all den uppmärksamhet som den fordrade. Detta upprepades i en skrivelse av den 14 november 1988 till svar på en förfrågan från den portugisiska regeringens statssekreterare i energifrågor.

— Efter skriftväxling och ett sammanträffande med byrån begärde ENU på nytt, i brist på nyheter, att byrån skulle handla i enlighet med bestämmelserna i fördraget. Bolaget skickade en kopia av skrivelsen till kommissionen, som upplystes om att det var en förutsättning för företagets överlevnad att det fick avsättning för sitt lager. Kommissionsledamoten Cardoso e Cunha underrättade genom skrivelse av den 8 december 1989 ENU om att han delade bolagets uppfattning att byråns försörjningspolitik skulle omfatta en särskild ordning som gjorde det möjligt att lösa fall som detta, och att han hade anmodat byrån att komma med förslag i detta avseende.

— Till följd av denna anmodan utarbetade byrån ett "utkast till praktiska lösningar vad gäller 'portugisiskt uran' inom försörjningspolitiken (en 'särskild ordning')" och tog kontakt med gemenskapsförbrukarna för att övertala dem att godta denna plan (som bestod i att fördela uranet mellan elektricitetsbolagen enligt ett fördelningssystem och till ett pris som skulle vara producentens självkostnadspris plus tio procent, och under förutsättning att systemet skulle upphöra att gälla när marknadspriset översteg producentens självkostnadspris plus tio procent). Byråns åtgärder var till att börja med resultatlösa.

— Genom en skrivelse av den 21 december 1990 anmodade ENU formellt kommissionen i enlighet med artiklarna 53 andra stycket och 148 i Euratomfördraget att ålägga byrån att återupprätta en normal funktion beträffande de mekanismer som införts genom kapitel 6 och att genomföra den "särskilda ordningen".

— Eftersom kommissionen inte vidtog några åtgärder väckte ENU den 3 mars 1991 en passivitetstalan enligt artikel 148 i Euratomfördraget.

— I dom av den 16 februari 1993 i mål C-107/91, ENU mot kommissionen (Rec. 1993, s. I-599), slog domstolen fast att kommissionen i strid med artikel 53 andra stycket i fördraget hade underlåtit att fatta ett beslut beträffande ENU:s begäran om att kommissionen skulle ålägga byrån att utöva sin optionsrätt till den portugisiska uranproduktionen.

— För att följa denna dom fattade kommissionen det omtvistade beslutet genom vilket den avslog samtliga anspråk som ENU hade framställt i sitt klagomål av den 21 december 1990.

— Genom ansökan av den 27 september 1993 begärde ENU att förstainstansrätten skulle ogiltigförklara det omtvistade beslutet.

— Under tiden hade ENU den 20 oktober 1992 också väckt talan vid EG-domstolen om ersättning för skada till följd av kommissionens påstådda åsidosättande av bestämmelserna i kapitel 6 i Euratomfördraget. Detta mål hänsköt domstolen till förstainstansrätten med tillämpning av rådets beslut 93/350/Euratom, EKSG, EEG av den 8 juni 1993 om ändring av rådets beslut 88/591/EKSG, EEG, Euratom om upprättande av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt (EGT L 144, s. 21).

— Förstainstansrätten beslutade den 16 december 1994 att förena dessa två mål.

— Tack vare byråns ansträngningar sålde ENU till slut under år 1993 och 1994 cirka 250 ton uran till ett pris som låg långt under det pris till vilket ENU hade godtagit att erbjuda sitt uran inom ramen för den "särskilda ordningen".

Förstainstansrättens dom

22 Av den överklagade domen framgår att de grunder som ENU åberopade till stöd för sin talan om ogiltigförklaring vid förstainstansrätten kan indelas i två grupper.

— Dels anklagade ENU kommissionen för att på ett rättsstridigt sätt ha motsatt sig att kräva att byrån måtte utnyttja sin optionsrätt och sin ensamrätt att ingå leveransavtal för att säkerställa avsättningen för bolagets uranproduktion. ENU ansåg att fördraget i detta fall innebar en skyldighet att säkerställa avsättningen för bolagets produktion, vilken erbjöds till ett skäligt pris. ENU hävdade särskilt att det förenklade förfarandet för att balansera tillgång och efterfrågan på malmer enligt artikel 5a i bestämmelserna inte var korrekt (se punkt 21—39 i den överklagade domen).

— Dels anklagade ENU kommissionen för att inte ha ålagt byrån att i sin försörjningspolitik tillämpa den "särskilda ordning" beträffande portugisiskt uran som kommissionsledamoten Cardoso e Cunha hade godkänt i sin skrivelse till ENU av den 8 december 1989 (se punkt 75—79 i den överklagade domen).

23 Vad beträffar den första grunden gjorde förstainstansrätten i huvudsak följande bedömning:

— Förstainstansrätten ansåg att byråns uppdrag inskränkte sig till att säkerställa att samtliga förbrukare inom gemenskapen fick en regelbunden och rättvis försörjning och att producenternas intressen endast kunde skyddas i samband med de krav som gällde försörjningsgarantin. Härav följde enligt förstainstansrätten att försörjningssystemet inte garanterade företräde för avsättning för malmer som producerats inom gemenskapen (punkterna 59 och 60 i den överklagade domen).

— Förstainstansrätten konstaterade därefter att i motsats till vad ENU hade gjort gällande kunde

"kriteriet 'oskäliga' priser — som speciellt omnämns i artikel 66 för att avgränsa tillämpningsområdet för ett undantagsförfarande — inte inom fördragets system ... tolkas som om det också avsåg att säkerställa ett företräde till förmån för gemenskapsprodukter inom själva ramen för det allmänna förfarande som inrättats genom artikel 60" (punkt 63 i den överklagade domen).

— Enligt förstainstansrätten kunde byrån endast motsätta sig import av malmer till lägre priser än dem som begärts av producenterna inom gemenskapen om denna import skulle kunna äventyra förverkligandet av målen för fördraget. I övrigt var priserna en följd av en balansering av tillgång och efterfrågan enligt artikel 60 i fördraget och artikel 5a i bestämmelserna, utan någon som helst inblandning från byråns sida (punkt 64 i den överklagade domen).

— Byrån var således inte skyldig att ge företräde åt avsättningen för produktionen inom gemenskapen, eftersom det försörjningssystem som införts genom fördraget inte garanterade principen om gemenskapsföreträde till förmån för producenterna (punkterna 61, 62 och 67 i den överklagade domen).

— Om byrån trots allt beslutade sig för att ingripa till förmån för producenterna inom gemenskapen och av denna anledning motsatte sig import, krävdes att det pris som producenterna begärde var lika högt som eller lägre än det som byrån hade underrättats om, eller att deras anbud innehöll andra fördelar för förbrukaren av sådan art att de kompenserade en eventuell prisskillnad (punkt 66 i den överklagade domen).

— I det aktuella målet konstaterade förstainstansrätten att ENU inte hade åberopat någon särskild omständighet som skulle kunna utgöra ett rättsligt hinder mot att förbrukarna inom gemenskapen får sina malmleveranser från länder utanför gemenskapen (punkt 69 i den överklagade domen).

— Vad beträffade frågan om huruvida det förenklade förfarandet för balansering av tillgång och efterfrågan som inrättats genom artikel 5a i bestämmelserna var lagenligt, ansåg förstainstansrätten att ENU:s argument, att byrån skulle utöva sin optionsrätt och sin ensamrätt att ingå avtal om leverans av malmer så, att avsättningen för bolagets uranproduktion säkerställdes, var irrelevant, eftersom det fastslogs att kommissionens vägran att bifalla ENU:s begäran inte innehöll några oegentligheter i förhållande till det försörjningssystem som inrättats genom fördraget (punkterna 71 och 72 i den överklagade domen). Förstain-

stansrätten ansåg att ett sådant förfarande under alla förhållanden förklarades av konjunkturutvecklingen som karakteriserades av en större tillgång än efterfrågan, vilket hade gjort en sådan centralisering onödig men inte hade inneburit att byrån berövats sin ensamrätt, vilken skulle utövas med beaktande av "utvecklingen på marknaden" (punkt 73 i den överklagade domen).

24 Beträffande den andra grunden gjorde förstainstansrätten följande bedömning:

— Förstainstansrätten bedömde att Cardoso e Cunhas skrivelse av den 8 december 1989 var "ett meddelande av politisk natur", som inte kunde anses vara ett direktiv som kommissionen riktat till byrån. Skrivelsen innehöll varken något åtagande eller någon annan uppgift som hade kunnat framkalla berättigade förväntningar om att den "särskilda ordningen" skulle genomföras med tvång (punkt 82 i den överklagade domen).

— Vidare konstaterade förstainstansrätten att enligt hemliga uppgifter som denna fått ta del av genom kommissionens försorg var det pris som ENU hade sagt sig vara villigt att godta på grundval av den "särskilda ordningen" väsentligt högre än de priser som vid denna tid hade avtalats i de flerårsavtal som ingåtts mellan förbrukare inom gemenskapen och leverantörerna. Enligt förstainstansrätten följde härav att ENU i vart fall inte kunde göra gällande att den "särskilda ordningen" skulle tillämpas tvångsvis när det inte förelåg några särskilda omständigheter som skulle kunna motivera en sådan avvikelse från det försörjningssystem som inrättats genom kapitel 6 i fördraget (punkt 84 i den överklagade domen).

— Även om de priser som ENU föreslog skulle ha visat sig vara minst lika fördelaktiga som marknadspriserna, hade byrån i alla händelser ett utrymme för skönsmässig bedömning som inte överskridits i det aktuella fallet (punkt 85 i den överklagade domen).

25 Eftersom det inte förelåg något otillbörligt handlande från kommissionens sida, ogillade förstainstansrätten ENU:s skadeståndsyrkande (punkt 89—91 i den överklagade domen).

Förstainstansrättens dom i den del denna innebär att talan om ogiltigförklaring ogillas

26 Klaganden har åberopat tre grunder till stöd för sitt överklagande av förstainstansrättens dom i den del denna innebär att talan om ogiltigförklaring ogillas.

27 För det första har ENU gjort gällande att förstainstansrätten har förvanskat föremålet för bolagets ansökan.

28 För det andra har ENU gjort gällande att förstainstansrätten inte har prövat om de förenklade förfaranden som har införts genom artikel 5 och 5a i bestämmelserna var giltiga.

29 För det tredje har ENU invänt att förstainstansrätten inte i punkt 82 i den överklagade domen har konstaterat att skrivelsen av den 8 december 1989, som Cardoso e Cunha hade riktat till bolaget, återspeglade ett åtagande från kommissionens sida som var av sådant slag att det grundade berättigade förväntningar hos bolaget.

Den första grunden

30 Klaganden har till stöd för sitt överklagande inledningsvis åberopat att det skett ett rättsligt fel vid definitionen av föremålet för talan. Klaganden har gjort gällande att förstainstansrätten i punkt 54 i den överklagade domen hänvisade till ENU:s begäran om en garanti för avsättningen för bolagets uranproduktion och i punkt 72 i den överklagade domen hänvisade till "den enda fråga" som, enligt förstainstansrätten, var viktig för lösningen av tvisten, nämligen frågan "om fördragets bestämmelser kan tolkas på så sätt att byrån och/eller kommissionen är skyldig att säkerställa avsättningen för det naturliga uran som ENU erbjuder".

31 Enligt klaganden hade denne inskränkt sig till att yrka ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet att avslå ENU:s anspråk på att byrån skulle åläggas dels att återupprätta en normal funktion beträffande de mekanismer som införts genom kapitel 6, dels att genomföra en "särskild ordning" som gjorde det möjligt att omedelbart lösa frågan om ENU:s avsättning för uran. För att pröva talan om ogiltigförklaring behövde förstainstansrätten alltså enligt klagandens mening varken kontrollera om systemet i fördraget säkerställde "avsättning för dess uranproduktion" (punkterna 54 och 71 i den överklagade domen) eller "om fördragets bestämmelser kan tolkas på så sätt att byrån och/eller kommissionen är skyldig att säkerställa avsättningen för det naturliga uran som ENU erbjuder" (punkt 72). Förstainstansrätten borde helt enkelt ha kontrollerat om gemenskapsproducenterna, förbrukarna, byrån, medlemsstaterna och kommissionen verkligen hade tillämpat bestämmelserna i fördraget. Enligt klaganden kan svaret på detta endast vara nekande.

32 I detta avseende skall det konstateras att förstainstansrätten i punkt 20 i den överklagade domen preciserade föremålet för talan på följande sätt:

"Sökanden har yrkat att det ovan åsyftade beslutet skall ogiltigförklaras, eftersom det innebar att de yrkanden ogillades som sökanden hade framfört i sin ovan nämnda skrivelse av den 21 december 1990 ... med stöd av artikel 53 andra stycket i fördraget i avsikt att lösa frågan om avsättning för sin uranproduktion. För att pröva den föreliggande talan kan dessa yrkanden sammanställas på följande sätt: För att få byrån att utöva sin optionsrätt till denna produktion och sin ensamrätt att ingå avtal om leverans av malmer enligt bestämmelserna i fördraget anmodade ENU i huvudsak kommissionen dels att förordna att byrån skulle återupprätta den normala funktionen av de mekanismer som inrättats genom kapitel 6 i fördraget, dels att med stöd av samma bestämmelser sätta stopp för gemenskapsförbrukarnas fria försörjning från länder utanför gemenskapen så länge ENU:s produktion var tillgänglig till ett pris som inte var oskäligt ... För att lösa den brådskande frågan om avsättningen för dess uranlager begärde ENU att kommissionen skulle förelägga byrån att tillämpa den 'särskilda ordningen' i sin försörjningspolitik beträffande det portugisiska uranet ...".

33 Denna beskrivning av föremålet för talan, som delvis upprepas i punkt 54 i den överklagade domen, överensstämmer helt och hållet med ENU:s yrkande vid förstainstansrätten.

34 Den talan som väcktes vid förstainstansrätten avsåg ogiltigförklaring av kommissionens avslag på anspråk som klaganden framställt med stöd av artikel 53 andra stycket i fördraget. Föremålet för talan skulle följaktligen bedömas mot bakgrund av karaktären av dessa anspråk, vilka kommissionen besvarade genom det omtvistade beslutet.

35 Som domstolen konstaterade i ovannämnda dom av den 16 februari 1993 i målet ENU mot kommissionen, är det ostridigt att det beslut som ENU ursprungligen begärde med stöd av artikel 53 andra stycket i fördraget gällde att få en lösning på det konkreta problem som ENU hade underställt byrån och kommissionen (punkt 16), nämligen svårigheterna med avsättningen för bolagets uranlager. Eftersom kommissionen formellt uppmanades att bland annat ålägga byrån att genomföra en "särskild ordning" för att möjliggöra en omedelbar lösning på frågan om avsättningen för ENU:s uran, skall klagandens skrivelse till kommissionen den 21 december 1990 förstås som ett hänskjutande av byråns tysta vägran att utöva sin rätt till option på klagandens uranproduktion (samma dom, punkt 34).

36 Under dessa omständigheter förvanskade förstainstansrätten inte på något sätt föremålet för talan, när den vid bedömningen av om byrån och kommissionen hade tillämpat kapitel 6 i fördraget på ett korrekt sätt konkret gick in på frågan om avsättningen för klagandens uranlager.

37 Överklagandet kan inte vinna bifall på denna grund.

Den andra grunden

38 I sin andra grund har klaganden gjort gällande att förstainstansrätten inte konstaterade att artikel 5 och 5a i bestämmelserna var ogiltig med hänsyn till bestämmelserna i fördraget, utan nöjde sig med att i punkt 73 i den överklagade domen påpeka att det förenklade förfarandet för att balansera tillgång och efterfrågan förklarades av konjunkturutvecklingen, samtidigt som det motsvarade ändamålet med det centraliserade förfarande som föreskrivs i artikel 60 i fördraget och mer generellt det försörjningssystem som införts genom kapitel 6 i fördraget. Enligt klaganden kan flera invändningar framföras mot detta förenklade förfarande.

39 Enligt klaganden skulle till att börja med, enligt artikel 60 i fördraget, varken byrån eller kommissionen kunna införa ett annat förfarande än det i kapitel 6, och framför allt inte genom att i strid med artikel 66 i fördraget tillåta förbrukarna att förhandla och avtala med vilken producent som helst inom eller utanför gemenskapen (se artikel 5a i bestämmelserna). Det ankommer i förekommande fall på rådet att med stöd av artikel 76 i Euratomfördraget besluta om anpassningar av försörjningssystemet till följd av utvecklingen.

40 Vidare har klaganden gjort gällande att det förenklade förfarandet berövar produktionssektorn allt skydd genom att det står förbrukarna fritt att göra inköp utanför gemenskapen, vilket således är till nackdel för avsättningen för produktionen inom gemenskapen. Enligt artikel 66 i fördraget får import från tredje länder endast ske efter en bedömning i varje enskilt fall och under de strikta förutsättningar som anges i artikeln, just för att inte hindra avsättningen för produktionen inom gemenskapen, när denna produktion finns att tillgå till skäligt pris.

41 Genom att det förenklade förfarandet, såsom framgår av punkt 84 i den överklagade domen, medger att priser hemlighålls, och därigenom hindrar de ekonomiska aktörerna från att känna till vilka priser som faktiskt tillämpas, undergräver förfarandet det prissättningssystem som följer av det marknadsspel som ligger till grund för systemet med balansering av tillgång och efterfrågan, vilket har införts genom artikel 60 i fördraget i förbrukarnas och producenternas intresse.

42 Det skall påpekas att förstainstansrätten i punkt 71 i den överklagade domen bedömde att:

"kommissionens vägran att bifalla sökandens yrkande om att byrån skulle utöva sin optionsrätt och sin ensamrätt att ingå avtal om leverans av malmer för att säkerställa avsättningen för sökandens uranproduktion inte innehåller några oegentligheter i förhållande till det försörjningssystem som inrättats genom fördraget"

och att det därför inte var

"nödvändigt att avgöra frågan om huruvida det förenklade förfarandet för balansering av tillgång och efterfrågan som inrättats genom artikel 5a i bestämmelserna är lagenligt".

43 Denna bedömning måste godtas. I enlighet med vad som har framhållits i punkt 34 i förevarande dom avsåg ENU med sin talan vid förstainstansrätten att få till stånd en ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet att avslå de anspråk som klaganden framställt till kommissionen med stöd av artikel 53 andra stycket i fördraget, för att lösa problemet med avsättningen för bolagets uranproduktion. Om det fastställs att mekanismerna i kapitel 6 i fördraget i vart fall varken innebär en skyldighet för byrån eller kommissionen att i förevarande fall säkerställa avsättningen för denna produktion, är det inte heller nödvändigt att ta ställning till klagandens argumentation om det påstått rättsstridiga förenklade förfarande som inrättats genom artikel 5a i bestämmelserna.

44 Oavsett vilka sätt för balansering av tillgång och efterfrågan som införts genom bestämmelserna, föranleder under dessa omständigheter de invändningar, som klaganden i samband med den andra grunden har framställt mot den överklagade

domen, en första kontroll av om förstainstansrätten haft skäl att anse att de mekanismer som inrättats genom kapitel 6 i fördraget inte förpliktar byrån att säkerställa avsättningen för ENU:s uranproduktion, och följaktligen inte heller kommissionen att ålägga byrån att säkerställa avsättningen för denna produktion.

45 Såsom förstainstansrätten gjorde i punkt 57 i den överklagade domen, skall det i detta avseende framhållas att byrån har inrättats för att under de förutsättningar som anges i kapitel 6 säkerställa ett av de väsentliga mål som angivits för gemenskapen i artikel 2 d i fördraget, nämligen att tillförsäkra samtliga förbrukare inom gemenskapen en regelbunden och rättvis försörjning av malmer och kärnbränslen.

46 Såsom framgår av punkt 44 och följande punkter i generaladvokatens förslag till avgörande, måste det konstateras att inga bestämmelser i det försörjningssystem som genom kapitel 6 införts för att uppnå detta mål säkerställer avsättningen för malmproduktionen inom gemenskapen. Som förstainstansrätten med rätta påpekade innebär detta nämligen följande:

"Tvärtom görs det inom ramen för det system som tillämpas vid byrån ingen åtskillnad efter produkternas ursprungsort. Systemet bygger på att anbud från producenter inom gemenskapen och efterfrågan från förbrukare inom gemenskapen centraliseras och är avsett att göra det möjligt för byrån att tillförsäkra samtliga förbrukare en regelbunden och rättvis försörjning" (punkt 61 i den överklagade domen).

Detta gäller när artikel 60 om balansering av tillgång och efterfrågan enligt artikel 65 första stycket i fördraget skall tillämpas på förbrukarnas efterfrågan och på avtal mellan förbrukarna och byrån om leverans av malmer från länder utanför gemenskapen.

47 Dessutom skall det noteras att förstainstansrätten i punkt 69 i sin dom konstaterade att det inte fanns några sådana särskilda omständigheter som skulle kunna skada eller riskera att skada huvudsyftet med en regelbunden och rättvis försörjning av malmer och kärnbränslen.

48 Under dessa omständigheter finns det inte någon bestämmelse i kapitel 6 som förpliktar byrån att säkerställa avsättningen för ENU:s uranproduktion. Tvärtom konstaterade förstainstansrätten i punkt 73 i den överklagade domen att konjunkturutvecklingen alltsedan gemenskapen skapades karakteriserats av en större tillgång än efterfrågan.

49 För övrigt bygger ENU:s argument, att artikel 66 i fördraget bara medger import från länder utanför gemenskapen när produktionen inom gemenskapen är otillräcklig eller när gemenskapsproducenternas priser är oskäliga, på en felaktig tolkning av artikel 66. Såsom förstainstansrätten påpekade i punkt 63 i den överklagade domen syftar nämligen artikel 66 endast till ett undantag, under i artikeln angivna förutsättningar, från byråns ensamrätt att direkt ingå avtal om leveranser från länder utanför gemenskapen.

50 Det skall tilläggas att det förenklade förfarandet enligt artikel 5a i bestämmelserna inte enbart är tillämpligt på leveranser från länder utanför gemenskapen, utan även på importerade leveranser från tredje länder enligt artikel 65 i fördraget. I artikel 65 hänvisas det till artikel 60 i dess helhet, vars sjätte stycke utgör den rättsliga grunden för bestämmelserna. Vidare strider inte förfarandet mot artikel 66 i fördraget, eftersom det inte kränker byråns ensamrätt att direkt ingå avtal, när det enligt artikel 5a d—g i bestämmelserna ankommer på denna att ingå dem, vilket byrån kan motsätta sig. Under dessa omständigheter saknas det anledning att för tillämpningen av artikel 5a i bestämmelserna kontrollera om de två villkor som nämns i artikel 66 i fördraget måste vara uppfyllda när leveranserna i fråga kommer från länder utanför gemenskapen.

51 I varje fall framgår det av förstainstansrättens redogörelse för sakförhållandena att klaganden inte hade visat att byrån i strid med artikel 66 i fördraget verkligen hade tillåtit förbrukare inom gemenskapen att direkt ingå avtal om leverans av malmer från länder utanför gemenskapen, utan någon inblandning från byråns sida.

52 Av vad som anförts ovan följer att överklagandet inte heller kan vinna bifall på denna grund.

Den tredje grunden

53 Klaganden anser, i motsats till förstainstansrätten, att den skrivelse som Cardoso e Cunha skickade till honom den 8 december 1989 återspeglar ett åtagande från kommissionen gentemot den portugisiska regeringen och Europaparlamentet att finna en tillfredsställande lösning på problemet med avsättningen för bolagets uranproduktion, och att skrivelsen var av sådant slag att den grundade berättigade förväntningar hos klaganden.

54 Förstainstansrätten konstaterade i punkt 82 i den överklagade domen att den omtvistade skrivelsen var "begränsad till att endast framhålla en inriktning som den behörige kommissionsledamoten inom ramen för sina befogenheter räknar med vad gäller byråns agerande". Vidare ansåg förstainstansrätten i punkt 86 i den överklagade domen att "de handlingar som har åberopats av ENU och som härrörde från byrån, från kommissionen eller från den behörige kommissionsledamoten varken innehöll något åtagande om tvingande verkställighet av den 'särskilda ordningen' eller ens någon omständighet av sådan art att den rätteligen kunde ha framkallat en sådan förväntan från den berördes sida. Tvärtom framgår det tydligt av akten och framför allt av sökandens yttrande att denne inte på något sätt var tveksam över den 'särskilda ordningens' rent stimulerande natur".

55 I detta avseende räcker det att konstatera att förstainstansrätten på grundval av de konstaterade sakförhållandena, som domstolen inte kan ifrågasätta inom ramen för ett överklagande, hade skäl att anse att skrivelsen från Cardoso e Cunha inte utgjorde ett sådant åtagande från kommissionen som skulle kunna framkalla berättigade förväntningar hos mottagaren.

56 Överklagandet kan inte vinna bifall på denna grund.

Förstainstansrättens dom i den del denna innebär att skadeståndstalan ogillas

57 Eftersom överklagandet inte kan vinna bifall på någon av de grunder som klaganden har anfört mot förstainstansrättens dom i den del denna innebär att talan om ogiltigförklaring ogillas, kan det konstateras att förstainstansrätten haft skäl att i punkt 91 i den överklagade domen dra slutsatsen att då byråns ifrågasatta handlande och kommissionens vägran att bifalla ENU:s anspråk inte innebar några oegentligheter, skulle ENU:s skadeståndstalan i alla händelser ogillas.

58 Eftersom överklagandet inte kan vinna bifall på någon av de grunder som har anförts, skall det ogillas i sin helhet.

Rättegångskostnader

59 Enligt artikel 69.2 rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna om så har yrkats. Eftersom klaganden är tappande part, skall denne förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna i denna instans.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

följande dom:

1) Överklagandet ogillas.

2) Klaganden förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

Rodríguez Iglesias Mancini Murray

Sevón Kakouris Edward

Puissochet Hirsch Jann

Ragnemalm Wathelet

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 11 mars 1997.

R. Grass

Justitiesekreterare

G.C. Rodríguez Iglesias

Ordförande